

Nr 292.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för budgetåret 1938/39 till pensionering av civila tjänst innehavare m. m.; given Stockholms slott den 8 april 1938.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 8 april 1938.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför:

I årets statsverksproposition ha under elfte huvudtiteln (punkterna 1 och 40), i avbidan på särskild proposition i ämnet, beräknats *dels* ett förslagsanslag å 9,100,000 kronor till pensionering av civila tjänst innehavare, *dels* ock ett förslagsanslag å 5,300,000 kronor till pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst.

Vidare ha i statsverkspropositionen under samma huvudtitel (punkterna 14 och 15), jämväl i avbidan på särskild proposition i ämnet, beräknats *dels*

ett anslag å 9,000 kronor till bidrag till universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn, *dels ock* ett anslag å 7,200 kronor till bidrag till pensionsinrättningen för änkor och barn efter ämbets- och tjänstemän vid universitetet i Lund.

Jag anhåller att nu få återkomma till dessa anslagsfrågor. I samband härmed torde jag jämväl få beröra det under elfte huvudtiteln upptagna civila pensionsregleringsanslaget.

*Pensionering av civila tjänst-
innehavare.*

Förslagsanslaget till pensionering av civila tjänstinnehavare är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med ett belopp av 5,200,000 kronor.

Av anslaget bestridas huvudsakligen följande utgifter, nämligen *dels* jämlikt kungörelsen den 31 maj 1935 (nr 262) kostnaderna för pensioner enligt lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänstinnehavares rätt till pension, såvitt angår andra verk och inrättningar än postverket och domänverket — vad angår sistnämnda verk utgå dock från anslaget pensioner, som beviljats före 1912 års början — *dels ock* jämlikt kungörelsen den 31 maj 1935 (nr 263) kostnaderna för pension och uppskjuten livränta enligt civila tjänstepensionsreglementet den 30 juni 1934 (nr 442) vid samtliga verk och inrättningar utom affärsverken samt vissa verk med specialbudgeter.

Anslaget har hittills tillförts vissa bidrag från civila tjänstepensionsfonden, *dels* i enlighet med särskilda föreskrifter i 1907 års pensionslag och civila tjänstepensionsreglementet, *dels ock*, under senare år, enligt särskilda, för ett år i sänder gällande lagar och bestämmelser. Jag tillåter mig här hänvisa till den redogörelse i ämnet, som lämnades vid behandlingen av förevarande anslag i 1937 års statsverksproposition.

I skrivelse den 15 oktober 1937 har *statskontoret* i fråga om medelsbehovet under nästa budgetår å ifrågavarande anslag anfört, bland annat, följande:

Vid beräkning av medelsbehovet under förevarande anslag för innevarande budgetår utgick statskontoret från att anslaget skulle komma att belastas av bruttoutgifter å i runt tal 9,200,000 kronor. I betraktande av att de bruttoutgifter, som redovisats å anslaget under budgetåret 1936/37, uppgått till i runt tal 8,700,000 kronor torde emellertid motsvarande bruttoutgifter för innevarande budgetår icke komma att belöpa sig till högre belopp än 9,050,000 kronor.

Med utgångspunkt från nu angivna förhållande har statskontoret beräknat anslagsbehovet för budgetåret 1938/39 sålunda.

Bruttoutgifterna för budgetåret 1937/38 kunna, enligt vad nyss nämndes, beräknas till	kronor 9,050,000.
Härtill kommer utgiftsökning under budgetåret 1938/39 (= den årliga genomsnittsökningen)	» 350,000
och skulle summa bruttoutgifter för budgetåret 1938/39 sålunda utgöra	kronor 9,400,000.

I årets statsverksproposition tillstyrkte jag i samband med beräkningen av inkomsterna å driftbudgeten för budgetåret 1938/39 ett av riksräkenskapsverket framlagt förslag att förvandla civila tjänstepensionsfonden till en kapitalfond, vars avkastning skulle tillgodoföras särskild inkomstitel å riksstaten. I anslutning till detta förslag har jag tidigare denna dag föreslagit upphävande av nu gällande bestämmelser i 1907 års pensionslag och civila tjänstepensionsreglementet angående fondering av pensionsavgifter och pensionsavdrag samt angående ianspråktagande av fonderade medel för pensionsutgifter. Vid bifall härtill kommer ifrågavarande anslag under nästa budgetår icke att tillföras något bidrag från civila tjänstepensionsfonden. Å andra sidan böra de pensionsavgifter, som nu ingå till nämnda fond, för framtiden redovisas såsom uppbördsmedel å anslaget.

Såsom framgår av vad jag förut anfört, bestridas pensionskostnaderna vid vissa verk med specialbudgeter ej från anslaget. Dessa utgifter belasta i stället specialbudgeterna. I en inom finansdepartementet upprättad promemoria, över vilken bland andra statskontoret och riksräkenskapsverket avgivit infortrade utlåtanden, har frågan om ändrat sätt för tjänstepensionsutgifternas bestridande vid specialbudgeterna upptagits till behandling. I promemorian har dessförinnan påpekats, att, om fonderingen av pensionsavdrag upphör, det under elfte huvudtiteln uppförda anslaget till avsättning till civila tjänstepensionsfonden liksom de i vissa stater nu upptagna anslagsposterna, avsedda för överföring av pensionsavdrag till nämnda fond, bleve obehövlige. Härefter har i promemorian framhållits, att tjänstepensionsutgifterna icke längre borde belasta specialbudgeterna, utan — liksom skett beträffande familjepensionsutgifterna — bestridas från anslag under elfte huvudtiteln. Där särskilda anslagsposter för familjepensionsutgifter vore upptagna å ifrågavarande verks stater, bleve alltså också dessa obehövlige. Det påpekades i promemorian, att de sålunda ifrågasatta anordningarna innebure en mindre förskjutning av statsutgifter från specialbudgeterna till allmänna budgeten.

Statskontoret och riksräkenskapsverket ha icke framställt erinringar mot promemorians nu berörda förslag.

För egen del får jag — i enlighet med det i departementspromemorian framlagda förslaget — förorda, att samtliga tjänstepensionsutgifter enligt 1907 års lag och civila tjänstepensionsreglementet för de icke affärsdrivande verken från och med nästa budgetår bestridas från anslag under elfte huvudtiteln. Av sådant anslag torde därjämte liksom nu böra bestridas pensioner vid domänverket som beviljats före 1912 års början. Att i enlighet härmed pensionsutgifter, som nu belasta vissa specialbudgeter, skulle överföras på här förevarande anslag, påverkar ej anslagsberäkningen.

Statskontoret har beräknat bruttoutgifterna å anslaget under nästa budgetår till 9,400,000 kronor. Beräkningen har icke givit mig anledning till erinran. Emellertid bör vid anslagsbeloppets bestämmande beaktas, att pensionsavgifter, som hittills ingått till civila tjänstepensionsfonden, hädanefter

böra redovisas såsom uppbördsmedel å anslaget. Med hänsyn härtill förordar jag, att anslaget för budgetåret 1938/39 anvisas med det i statsverkspropositionen preliminärt beräknade beloppet, 9,100,000 kronor.

*Pensionsreglering för f. d. civila befattningshavare
i statens tjänst m. fl. pensionärer.*

I enlighet med ett av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen framlagt förslag har riksdagen (skrivelse nr 11) till pensionsreglering för f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer för budgetåret 1938/39 anvisat ett förslagsanslag av 3,000,000 kronor.

Tidigare i dag har Kungl. Maj:t, på min hemställan, beslutat förelägga riksdagen förslag om förbättring av tjänstepensioner, som beviljats förutvarande lärare vid folk- och småskolor samt vissa förutvarande lärare i statens tjänst. Vid bifall härtill ökas medelsbehovet under nästa budgetår å ifrågasvarande anslag väsentligt, en merbelastning vars inverkan på budgetutfallet emellertid motväges av att, vid bifall till i dag framlagt förslag om ändrade pensionsbestämmelser för lärare vid folk- och småskolor m. fl., medelsbehovet å det av riksdagen (skrivelse nr 11) för nästa budgetår med 1,500,000 kronor anvisade förslagsanslaget till bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt i hög grad minskas.

*Pensioner åt efterlevande till be-
fattningshavare i statens tjänst.*

Anslaget till pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget till ett belopp av 1,200,000 kronor.

Å anslaget avföras utgifterna för

dels familjepension enligt allmänna familjepensionsreglementet, dock med undantag för familjepension efter avliden befattningshavare, som senast varit anställd vid något av de affärsdrivande verken, samt för familjepension, som enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser skall utgå av anslaget till diverse pensioner och understöd,

dels grundpension med därå belöpande fast tillägg, som jämlikt kungörelsen den 4 juni 1937 (nr 356) skall utgå till efterlevande till sådan delägare i civilstatens änke- och pupillkassa eller sådan kvinnlig befattningshavare med avgiftsskyldighet fastställd enligt reglementet för samma kassa, å vilken allmänna familjepensionsreglementet icke blivit tillämpligt, dock med undantag för grundpension jämte fast tillägg efter avliden befattningshavare, som senast varit anställd vid postverket, statens vattenfallsverk eller domänverket, samt för grundpension jämte fast tillägg, som enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser skall utgå av anslaget till diverse pensioner och understöd,

dels kassapension med därå, i förekommande fall, belöpande fast tillägg, enligt kungörelsen den 18 juni 1937 (nr 583) med bestämmelser angående fa-

miljepension i vissa fall, då allmänna familjepensionsreglementet ej är tillämpligt inom försvarsväsendet, m. m., dock med undantag för kassapension jämte fast tillägg, som enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser skall utgå av anslaget till diverse pensioner och understöd,

dels huvudpension med därå belöpande fast tillägg ävensom tilläggs-pension, som enligt kungörelsen den 29 oktober 1937 (nr 846) skall utgå till efterlevande till sådana delägare i tullstatens enskilda pensionsinrättning eller sådana kvinnliga befattningshavare med avgiftsskyldighet, fastställd enligt reglementet för nämnda pensionsinrättning, å vilka allmänna familjepensionsreglementet icke blivit tillämpligt,

dels familjepension enligt kungörelsen den 4 juni 1937 (nr 357) med bestämmelser angående familjepension i vissa fall för efterlevande till befattningshavare, som innehaft befattning, å vilken 1907 års pensionslag äger tillämpning,

dels pension enligt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 279) angående pensionering av efterlevande barn till kvinnliga befattningshavare i statens tjänst,

dels ock pensioner enligt reglementet den 16 februari 1833 (nr 13, s. 132) för pensioneringen, å allmänna medel, av tulltjänstemäns i fattigdom efterlämnade änkor och barn.

Anslaget skall enligt nu gällande bestämmelser för varje budgetår per den 30 juni tillgodoföras viss del av avkastningen av allmänna familjepensionsfonden.

I skrivelse den 15 oktober 1937 har *statskontoret* beräknat bruttoutgifterna å ifrågavarande anslag för nästkommande budgetår till 5,300,000 kronor.

I årets statsverksproposition tillstyrkte jag i samband med beräkningen av inkomsterna å driftbudgeten för budgetåret 1938,39 ett av riksräkenskapsverket framlagt förslag att förvandla allmänna familjepensionsfonden till en kapitalfond, vars avkastning skulle tillgodoföras särskild inkomsttitel å rikstaten. Vid bifall härtill kommer ifrågavarande anslag under nästa budgetår icke att tillföras något bidrag från nämnda fond. Å andra sidan böra de pensionsavgifter, som nu ingå till fonden, i den mån de icke erläggas av tjänstemän vid affärsverken, för framtiden redovisas såsom uppbördsmedel å anslaget.

Statskontoret har, såsom nyss angavs, beräknat bruttoutgifterna å anslaget under nästa budgetår till 5,300,000 kronor. Med hänsyn till nyssberörda pensionsavgifter, som skola tillföras anslaget såsom uppbördsmedel, får jag föreslå att anslagsbeloppet bestämmas till 5,200,000 kronor.

Bidrag till universitetens pensionsinrättningar.

I gällande riksstat äro uppförda *dels* ett anslag å 9,000 kronor till bidrag till universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn, *dels ock* ett anslag å 7,200 kronor till bidrag till pensionsinrättningen för änkor och barn efter ämbets- och tjänstemän vid universitetet i Lund.

I årets statsverksproposition erinrade jag om att Kungl. Maj:t genom beslut den 22 oktober 1937 uppdragit åt 1934 års familjepensionsutredning att, bland annat, verkställa utredning och avgiva förslag beträffande det sätt, varpå vid statens övertagande av familjepensioneringen den av förenämnda pensionsinrättningar bedrivna verksamheten bör avvecklas. Med hänsyn härtill upptogos de för pensionsinrättningarna avsedda bidragsanslagen med allenast beräknade belopp i riksstatsförslaget. Då förslag om statens övertagande av pensionsinrättningarnas rörelse icke kan föreläggas årets riksdag, torde bidragsanslag böra äskas hos riksdagen med oförändrade belopp.

Hemställan.

På grund av vad jag i det föregående anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels, med ändring av vad härutinnan tidigare föreskrivits, besluta, att pension och uppskjuten livränta, som med tillämpning av civila tjänstepensionsreglementet beviljats eller komma att beviljas, skola vid verk, vilkas omkostnader i allmänhet gäldas av särskilda medel, med undantag dock för de affärsdrivande verken, från och med budgetåret 1938/39 utgå av de riksstatsanslag, som äro eller må bliva avsedda för bestridande av pensionskostnader;

dels ock å driftbudgeten under elfte huvudtiteln för budgetåret 1938/39 anvisa

a) till *Pensionering av civila tjänst innehavare* ett förslagsanslag av kronor 9,100,000;

b) till *Bidrag till universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn* ett anslag av kronor 9,000;

c) till *Bidrag till pensionsinrättningen för änkor och barn efter ämbets- och tjänstemän vid universitetet i Lund* ett anslag av kronor 7,200;

d) till *Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst* ett förslagsanslag av kronor 5,200,000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

P. J. Arrhenius.